

Jaunās tehnoloģijas dod mākslai otro elpu. Saruna ar Ernestu Kļaviņu

Latvijā Ernestu Kļaviņu daudzi atpazīst ar parodiju zīmējumiem un rakstu ilustrācijām iknedēļas žurnālā "Ir". Karikatūrista talants, naivi smaidot, nospiest gaili un jau ar pirmo lodi trāpīt sabiedrības zemādas slānī ir spilgti vērojams arī Kļaviņa glezniecībā.

2011. gada nogalē galerijā "Alma" notikusī Ernesta Kļaviņa personālizstāde "Karš starp titāniem un rūķīšiem" atnesa autoram prestižās Purviša balvas 2013 nomināciju. Savukārt līdz 29. jūlijam Kļaviņa darbi skatāmi Latvijas Nacionālajā mākslas muzejā izstādes "Negantnieki. Mākslinieki – sabiedrības izaicinātāji" ietvaros.

Izstādes "Negantnieki. Mākslinieki – sabiedrības izaicinātāji" ietvaros Ernests Kļaviņš līdz ar citu mākslinieku-provokatoru darbiem, kas tapuši no 1980. gadu otrās puses līdz mūsdienām - laikā, kad vienīgais cenzūras aparāts ir bijusi pašas sabiedrības attieksme, liek skatītājam padomāt par reālās dzīves negācijām, morāles normām un tikumības zonas pārklājumu mūsdienu sabiedrībā un katrā no mums. Ņemot vērā provokācijas nepastāvīgo dabu, izstāde balstīta uz izaicinājumu plašākā izpratnē, izvēloties drosmīgos Latvijas māksliniekus, kas tišām pievēršas "neērtiem" vai "nepatīkamiem" tematiem.

Personālizstādī "Karš starp titāniem un rūķīšiem" Kļaviņš pieteica ar intrigu: "Sena tautas leģenda vēsta par mazu rūķīti, kurš nes svecīti cauri birzīj. Ceļā rūķītim gadās zari. Ja rūķītis paklups un svece nodzīsīs, dzīvību uz zemes tūlīt pat iznīcinās gamma staru vilnis no tuvākā magnetāra. Rūķītis iet jau vairākus simtus miljonus gadu un vēl nav paklupis, tāpēc iespēja paklupt ir ļoti augsta un aug ar katru sekundi. Iespējas gamma stari jau tuvojas..."

Viens no Kļaviņa trumpjiem ir spēja ar vienkāršiem līdzekļiem runāt par sarežģītām lietām. Mākslinieks uzsver, ka māksla tomēr ir arī saistīta ar komunikāciju, citādi var aprobežoties tikai ar iecerēm galvā.

Kas ir mākslas galvenā vērtība?

E.K.: Nezinu. Par vērtībām labāk vispār nedomāt. Labi, tur māksla (samērā netverama lieta), bet kā ir ar naudu? Pēdējos gados mēs iemācījāmies, ka šie nesaprotamie papīreļi (pat ne papīreļi, bet skaitļi uz kaut kādiem serveriem) iegūst segumu pilnīgi nesaprotamā veidā. Un kā ir ar zeltu un dārgakmeņiem (varbūt vērts atgriezties pie šīm stabilajām vērtībām kā vecajos labajos laikos)? Kas tur vērtīgs? Zelts ir vērtīgs tāpēc, ka tā ir salīdzinoši maz? Vai tāpēc, ka zelts labi vada elektrību? Vai ir cilvēki, kuri pērk zeltu? Vai arī tāpēc, ka zelts ir spīdīgs un dzeltens?

Kāds Jūsu izpildījumā būtu "vidējā latvieša" portrets?

E.K.: Nav nekāda vidējā latvieša un nevar būt. Ir dažādi cilvēki, katrs ar savu atšķirīgu iedabu. Var, protams, apkopot kaut kādu statistiku un atrast kādas rakstura tendences starp latviešiem, bet konkrēti par Tevi, lasītāj, tas nepateiks itin neko. Cilvēki ir ļoti dažādi.

Kas ir Jūsu autoritātes mākslā?

E.K.: Nu, ir mākslinieki, kuru darbi man patīk. Bet vai tas nozīmē, ka viņi man ir "autoritātes", - es nezinu.

Vai tehnoloģiju laikmetā mākslai ir nākotne? Kāda, Jūsaprāt, tā ir?

E.K.: Jā, ir. Jo vajag saprast, ko darīt ar jaunām tehnoloģijām, medijiem, informācijas pasniegšanas un izklaides veidiem. Teiksim, interaktīvās lietas ir neaparts lauks (piemēram, datorspēles). Tieši jaunās tehnoloģijas var dot mākslai otro elpu.

Vai, uzsākot jaunu darbu, Jums jau ir skaidrs, kādu vēlaties redzēt gala rezultātu?

E.K.: Parasti man ir plāns. Protams, darba gaitā no tā var atteikties, bet svarīgi, lai būtu kaut cik skaidra sākotnējā iecere, kuru pēc tam, ja vajag, var mainīt.

Vai, radot darbu, Jūs izjūtat atbildību skatītāja priekšā?

E.K.: Nejūtu. Cita lieta - vēlams censties, lai darbs atstātu iespaidu uz skatītāju, kas kaut cik atbilst iecerei. Piemēram, ja tas ir kaut kas stāstošs, lai stāsts būtu izklāstīts skatītājam saprotamā veidā. Māksla tomēr ir arī saistīta ar komunikāciju (citādi varētu vispār neko netaisīt, bet aprobežoties ar iecerēm savā galvā). Ja runa ir par augsto mākslu, vēstījums mēdz būt tik neviennozīmīgs un mākslinieka personīgā tēlu sistēmā balstīts, ka nekāda komunikācija ar skatītāju nav iespējama.

Ko pats uzskatāt par savu lielāko sasniegumu mākslā līdz šim?

E.K.: Nevaru es sastādīt tādu reitingu tabulu ar saviem sasniegumiem mākslā. Kas ir mana ceturtā mīļākā grāmata - es arī nevaru pateikt.